

ENKELE TERECHTSTELLINGEN TE GENT.

9 December 1773.

Zekeren Jan Francias van Egroo, geboortig van Haeringen in Veurne-Ambacht en Paulus Werlé, geboortig van Gulick onder Keulen, door eygene bekentnisse beleden hebbende verscheyde Kerk- en andere Dieften met Braeke te hebben begaen, zyn eergisteren door Myne Edele Heeren Schepenen van der Keure, dezer Stad veroordeeld geweest om van aen het Stadhuys tot op de Koorn-merkt op eene Horde gesleept te worden, aldaer aen eenen Stok gewoelt en gebrand te worden tot dat er de dood naer volgt, ende hunne doode Lichaemen alsdan ter gewoone Gerechts-Plaetse vervoert te worden om aldaer, andere tot voorbeeld, op een Rad geleyd te worden.

2 Mei 1774.

Zekeren Emanuël Dirkens, oud 20 jaeren, geboortig dezer Stad, door eygene bekentnisse beleden hebbende op 23 december laetsleden op eene schrikkelyke wyze vermoord te hebben Marie Muys, weduwe van Pieter Blondeel en Anna Gerrits, haere Nichte, is door Myne Edele Heeren Schepenen van der Keure gevonnist om eergisteren van aen het Stadhuys op eene Horde gesleept te worden tot op de Vrydag-merkt en aldaer door den Scherprechter levendig geradbraeckt, twee-mael langs weder-zyden van het Hoofd met eenen yzeren Haemer geslaegen, den Hals met een Mes afgesneden en het Hoofd 't eynde dies op eene verhevene yzere Pinne gesteken te worden, daer naer des zelfs dood Lichaem vervoert te worden ter gewoone Gerechts-Plaetse, aldaer geëxposeert te blyven op een Rad ende het Hoofd op een gelyke Pinne boven het zelve Rad gesteken te worden, zynde voorders verwezen in de Kosten van zyn gevang, Proces ende misen van Justitie ter Tauxatie.

4 Brumaire jaar 10 (26 october 1801).

Den 1 brumaire zyn alhier acht persoonen overtuygt van differente dieften, openbaer geweld, binden, etc. geguillotineerd. Onder dezelve bevonden zig dry gebroeders, welkers vader ook onder de beschuldigden was en door de jury vry verklaerd is. Hunne moeder is gecondemneerd om zes uren ten toon te staen en 24 jaeren gevang en hunne broeder, nog maer 16 jaeren oud zynde, tot 20 jaeren gevang en zes uren ten toon.

(Ontleend aan de Gazette van Gend)
Horde: mat van gevlochten tenen.

M.S.

GENT IN DE SPIEGEL VAN ZIJN DAGBLADEN.

In het "Standaard"-gedeelte van "De Gentenaar" van 18 januari 1973 lazen wij van de hand van R.H. Marijnissen een pertinent en moedig artikel, getiteld: "Moet historisch Gent sneuvelen voor S-baan?" Het zou goed zijn dat zo veel mogelijk Gentenaars het lazen.

Voor ons bevat het feitelijk niet zo veel nieuws, maar het kan wel ontnuchterend werken op diegenen (en ze zijn nog veel te talrijk) die zich nog illusies maken over de bedoelingen van de mensen die Gent gaan aanpassen aan de moderne tijd.

Schrijver heeft het over het N.M.B.S.-gedrocht, genaamd Noord-Zuid-verbinding, alias S-baan, waarover wij het zelf hadden in ons vorig nummer van "Ghendtsche Tydinghen".

Maar niet alleen dàar over. Ook over de gedachtengang van onze gezagdragers en de methodes die men schijnt te willen gebruiken om de toekomstplannen voor Gent op te maken. En die zijn bepaald revelerend en onrustwekkend.

Het gaat in het bijzonder over een vergadering waarop de Burgemeester de leden van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (niet te verwarren met onze stedelijke Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten) voor overleg had uitgenodigd.

De leden van die Commissie wiens taak het is te waken over het cultuur- en kunsthistorisch patrimonium van ons land, zullen wel even vreemd opgekeken hebben wanneer zij de Burgemeester van het historisch Gent hoorden verklaren dat monumentenzorg niet mag uitgroeien tot fetichisme en dat het niet erg is een mooie oude gevel te slopen als hij maar niet uniek is.

Verder zullen zij zich waarschijnlijk afgevraagd hebben welk nut hun Commissie nog heeft wanneer zij de Burgemeester horen vertellen dat hij haar adviezen naast zich kan neerleggen en naar goeddunken handelen.

De techniek die Burgemeester Van den Daele gebruikt om een vergadering te leiden zou niet deze zijn die men normaal mag verwachten in een democratisch regime en schijnt van dien aard te zijn dat vele mensen die "nee" willen zeggen van pure consternatie hun mond houden. Schrijver van dit artikel bestempelt deze vergadering als een "monoloog".

Toen een lid van de geïnviteerde Commissie van Monumenten aan de burgervader vroeg of hij dan van oordeel was dat het Stadsbestuur met het advies van een wettelijke en ter zake bevoegde commissie alleen maar rekening dient te houden voor zover het naar de zin van de burgemeester is, kreeg de interpellant te horen dat hij niet gevraagd werd en het dan ook kon afstappen.

Alhoewel de Heer Marijnissen meer begaan is met het oude Gent dan met de manieren van de huidige burgervader, is het voor hem toch duidelijk dat het behoud van het karakter van onze stad voor een deel afhankelijk is van de humeurigheid van de Burgemeester.

Men kan zich natuurlijk de vraag stellen of die andere 40 gemeenteraadsleden dan werkelijk niets in de pap te brokken hebben?

Steller van het artikel gaat verder: "De beslissingsorganen zijn ingewikkeld geworden. Ze zijn ook verziekt door politisering. Men tracht een winstbelovend plan door verschillende hindernissen te loodsen. Wordt het afgewezen, dan zet men onder bescherming van politieke mandatarissen toch door. (Bemerking van ons: Denk maar aan het eerst afgewezen parkeercomplex in volle stadscentrum).

De herrie tussen meerderheid en oppositie is immers dagelijkse kost, en eenieder weet dat de pot en de ketel even zwart zijn.

Wij zouden willen eindigen met een citaat van Prof. P. Kluykens dat we reeds eerder vermeldden, maar sommige zaken mogen wel meer dan éénmaal onder de aandacht gebracht worden: "Politieke invloed leidt tegenwoordig meestal tot faciliteiten bij het vernietigen van ons cultureel patrimonium".

H.C.

- * Uit "Een historische optocht te Gent. In 't jaar der Wereldtentoonstelling" in De Gentenaar van 10.1.73 blz. 9 noteerden we: Hoe het dan ook is gebeurd, we kunnen het allen jammer vinden dat onze zo grote stad sindsdien (1913) één historische stoet wist op te brengen nl. deze van 1949 "Duizend jaar Gent" waarover geen mens meer spreekt.
- * Het Stadsbestuur heeft paar projecten op zak voor wandelstraten verscheen in Het Volk van 18 januari 73 blz. 29.
- * Eens beroemd en nu vergeten, Oude Rederijderskamers, in: De Gentenaar van 5 februari 73 blz. 6
- * Over "Gentse Karnaval vroeger en nu" kan men lezen in De Gentenaar van 8 februari 73 blz. 6
- * 't Verleden niet vergeten. Gedenkplaten en -stenen aan Gentse gevels: in: Het Volk van 18.I.73 blz. 32 en in Het Volk van 8 februari 73 blz. 31 werd de figuur van Maurice Van de Putte behandeld.
- * Niet bekend en dus onbemind, Figuren uit de Gentse geschiedenis in De Gentenaar van 3/4-II-73 blz. 8 behandelde de figuren van Gustaaf De Merre, componist, Van Zevécote, dichter en de geschiedschrijver Justo Billiet.
- * Gents Wijkcomité Patershol: vechten voor prettig leefmilieu verscheen in Het Laatste Nieuws van 7.II.73 blz. 13
- * Mooie realisatie van COO-Gent, Dienstencentrum "Ten Hove" Begijnhofdries n° 9 voor bejaarden geopend, in De Gentenaar van 10/11.II.73 blz. 6 en in Het Volk van 10/11.II blz. 14
- * Over het nieuwe audio-visueel spel Gent en Keizer Karel dat begint op 7 april a.s. in de Lakenhalle van het Belfort kan men lezen in De Gentenaar van 9.II.73 blz. 6

VRAAG NR. 31 van Ch. Fassin

Waar stond het Boerenhol op de Kouter?

In zijn "Gent van de eerste tijden tot heden" Deel IV blz. 325 zegt De Potter: "Aan het Hof of de Wapens van Engeland, nevens het hoekhuis der Zonnestraat geven de Gentenaren de naam van 't Boerenhol".

Tijdens de gedane opzoekingen voor een ikonografische studie van de vier zijden van de Kouter, kreeg ik kennis van onderstaande gegevens, die mijn geloof in de juistheid van de Potter's gezegde aan het wankelen brachten.

- 1° Uit een A.B. van 1738 kan men vaststellen dat de genaamde Xavier Coppens een goed bezat aan de Schelde gelegen.
- 2° In 1775 wordt een aanvraag gedaan tot het vervangen van de voorpoort van het Hotel "De Wapens van Engeland" genaamd het Boerenhol en de toelating luidt dat de nieuwe poort (het geldt hier het ijzeren hekken door De Potter vermeld) "... moeten worden egal gesteld met den muur oftefassade van den huys van wijlen Baron Coppens..."

Bezat Coppens twee eigendommen op de Kouter de eene aan de Zuidkant, de andere aan de westkant gelegen? Of geldt het hier één zelfde eigenaar. In dit laatste geval hapert hier iets.

Aangezien de Wapens van Engeland eigendom waren van de "Godshuys aermen ende capelle van de Wolwevers" is er misschien hierover iets te vinden in het archief van de Wolwevers?

- 3° Volgens de Potter kocht Bernard Champon, die in 1775 aan de Noordkant van de Kouter een herberg hield, een eigendom aan de Zuidkant waar hij onder de benaming van "Hotel Royal" een afspanning inricht.

In 1785 vraagt Mylord Champon "... wonende in het Hotel Royal (dat aan de Zuidkant van de Kouter was gelegen) de poort langs het Boerenhol te verwijden en te verhoogen..."

Men moet hieruit besluiten dat "... langs het Boerenhol.." betekent naar de Westkant !

- 4° In 1789 verzocht dezelfde Champon "... op een deel van de gront van dierer en ter plaatse alwaer zich actueel bevint een poorte en eenen blinde muur.... gaerne construeren eenen huys..."

Dit wordt hem toegestaan maar "... de Kornisse moet komen op de hoogte van de goote van den huys daer nevens staende wezende actuellyck een kaffeehuys komende naer den kant van het Boerenhol..."

Op het plan bij de aanvraag gevoegd is de blinde muur Westwaarts van het te bouwen huis afgebeeld.

Champon eigenaar geworden van het Hotel Royal in 1785 bezat dus nevens zijn hotel een grond door een blinde muur van de Kouter gescheiden.

Aangezien het Hotel Royal westwaarts aan het Hotel Van den Hecke paalde lag deze grond dus aan de oostkant van het hotel.

Op de grond van ikonografische dokumenten kan men uitmaken dat het hotel Borluut door Sanderus in zijn Flandria Illustrata afgebeeld door Champon als Hotel Royal werd ingericht.

De hovingen van het Hotel Borluut bevonden zich oostwaarts van het Hotel en waren door een muur van de Kouter gescheiden; hoogstwaarschijnlijk de blinde muur door Champon vermeldt.

Dit huis moet, volgens toestemming die aan Champon wordt verleend, worden opgetrokken nevens een bestaande "Kaffeehuys".

5° Nogmaals het Boerenhol!

In het Stadsarchief berust een tekening die de nieuwe ingang voorstelt die aan het "Grand Théâtre" van St. Sebastiaan in 1812 werd aangebouwd. Nevens deze ingang, dàr waar later de Schouwburgstraat werd aangelegd is het "Hotel d'Angleterre" afgebeeld ! Het stond dus niet op de hoek van de Zonnestraat!

6° In 1822 vraagt "Charles Facon, Agent d'affaires du Boerenhol.. pouvoir faire des changements à ce bâtiment sur l'Escaut..."

Wie speelt dat klaar?

VRAAG NR. 32 van J. Koninckx

Wie van onze lezers kan mij documenteren over het oude huisje aan de hoek van de St.-Jacobsnieuwstraat en de Gildestraat? Alle gegevens, ook fotografische, betreffende het huisje zijn welkom. Betreft het soms (één van de?) Drij (H)eemerkens waarvan sprake is in Deel VII van De Potter? A propos die naam (H) eemerkens, verzwakken die drie met de verklaring die in het jongste Tydinghen nummer gegeven wordt aan de Vier Heemerkens (= Heemskinderen) ?

VRAAG NR. 33 van J. Van Waesberghe

In de handboeken over bouwkunst wordt wel gesproken over de Scheldegotiek, maar het betreft meestal losstaande kenmerken. Kan één van onze leden mij soms niet helpen aan een goede en volledige definitie omtrent deze bouwstijl?

VRAAG NR. 34 van H. Collumbien

A. Wie zou zich Gentenaar durven noemen en "Het Vliegerke mee zijne Stirt" niet kennen?

Wij weten wèl dat voor de muziek het wijsje "Das war in Schöneberg in Monat Mai" van Walter Kollo gebruikt werd, maar kan iemand ons vertellen van wie de tekst is?

Deze is noch van Karelke Waeri zoals velen menen, noch van Walter De Buck zoals anderen denken, maar van wie dan wel?

Er werd eens de naam geciteerd van Pol Lenaerts, maar klopt dat, en zo ja wie was die Pol Lenaerts?

B. Een ander Gents liedje bij uitstek is "De Stirkste Man van Gent". Ook in dit geval zijn wij nog niemand tegengekomen die ons met zekerheid kon vertellen wie de auteur is. Meestal spreekt men van Pol Speeckaert (on ne prête qu'aux riches) maar ook dit schijnt maar een min of meer waarschijnlijke gissing te zijn. Wie kan hier klaarte brengen?

ANTWOORDEN, waarvoor wij onze lezers oprecht danken, zijn te sturen p.a. Rabotstraat 10, 9000 GENT.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 21

Nogmaals de "Vier Eemers".

Van Ir. Roels ontvingen wij de volgende tekst die hij ontdekt heeft in "De Gazette van Gend" van 11 februari 1790:

"... een Huys, stede ende Erve, midsgaders eene gekallante Hostelrye, genaemd de Vier Eemers, zoo de zelve met de Porte-Cochère, stallingen en voordere toebehoorten, op- en dependentiën, aerdwortel ende naegelvast gestaen en gelegen is binnen dese stad Gend ten voorhoofde in de korte Rudderstraete by het Bel-fort, aen de eene zyde houdende den Hoek nae de Paradeplaetse en ter andere gehuysd Francies van Hoorbeke, sorteerende ten Landboeke, van de Quotidianie van S. Michiels F.147 onderhouden wordende by d'Heer C. de Vos, aldaer belast met 2. schell. 11 gr. courantgeld 's jaers Land-Ceyns, ten Boeke van het Huysgeld bekend Littera S. N° 149, ter eerste keusse ingesteld op 1150 pond gr. Wisselgeld...."

Wij denken dat deze tekst definitief een einde stelt aan de gissingen en wij nu zonder aarzelen mogen zeggen: Vier Eemersstraat = Korte Ridderstraat.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 25 door Fernand Collumbien

De munteenheid in de Nederlanden onder het Oostenrijks bewind was de Brabantse gulden.

Deze gulden was ingedeeld in 20 stuivers (sols) en de stuiver in 12 penningen (deniers).

Voor de stuiver kent men ook op zeker moment de indeling in 4 oorden (liard) en van een oord in 12 mijten (maille)

De omrekening in goud-frank 1914 moet gebeuren op basis van 441 gulden = 800 goudfrank- hetzij 1 gulden = 1,814 goudfrank

In handelsdokumenten, maar niet in officiële rekeningen, kan men in die periode nog bedragen vinden uitgedrukt in vlaamse ponden. Zij zijn dan altijd voorafgegaan van het teken £ en 1 vlaams pond = 6 Brabantse gulden.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 29 van H. Collumbien door J. Decavele

De Heer H. Collumbien zal graag met ons instemmen wanneer wij van oordeel zijn dat de gegevens van ridder Diericx nopens de burggraven van Gent (in zijn Mémoires sur la ville de Gand, dl.I

(Gent 1814) p. 42-48) bezwaarlijk als de meest recente stand van het historisch onderzoek kunnen doorgaan.

De eerste die een grondige studie aan deze kasteleins heeft gewijs was W. BLOMMAERT, Les châtelains de Flandre. Etude d'histoire constitutionnelle (Gent 1915) Enkele correcties hierop werden gebracht door J. VAN ES, Enkele kritische opmerkingen bij Blommaert's genealogie der Gentse Burggraven, - Hand. Maatsch. Gesch. Oudh. Gent, N.R., VII (1953), 65-67. Dr. E. WARLOP, in zijn veelgeprezen werk De Vlaamse Adel voor 1300 (2 dln, 3 banden, Handzame 1968) heeft de hele stamboom van de Gentse burggraven aan een nieuw kritisch onderzoek onderworpen. In dl. I, p. 260-267, en dl. II, bd. 1, p. 235 e.v. komt hij, met betrekking tot de door de Heer Collumbien genoemde personen, tot de volgende conclusies:

ZEGER I, zoon van Wenemaer I, was burggraaf van 1120 en wordt voor het laatst vermeld in 1122. Zijn dochter Alicia huwde met Hugo d'Encre, die uit hoofde van zijn vrouw het ambt van burggraaf van Gent uitoefende en daarom HUGO I wordt genoemd. Alicia trouwde een tweede keer met Steppo van Viggezele. Hun oudste zoon was Zeger, die als ZEGER II in 1189 voor het eerst burggraaf van Gent wordt genoemd maar later afstand deed van zijn ambt om in 1200 Tempelridder te worden. Zeger II was gehuwd met Petronella van Kortrijk. Hun oudste zoon was ZEGER III, burggraaf vanaf 1200. Uit het huwelijk van Zeger III met Beatrix van Houdain sproten 8 kinderen, onder wie HUGO II (burggraaf van 1227 tot zijn overlijden tussen september en 26 november 1232). GERARD DE DUIVEL en nog 6 ANDERE BROERS, Hugo II trouwde met Oda van Champlitte. Hun oudste zoon was HUGO III, burggraaf vanaf 7 mei 1234, overleden tussen december 1264 en april 1265.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 30 van E.P. De Pue door J. De Poortere

Het beeld stelde St. Bavo voor. 16de eeus werk in Balegemse steen uitgevoerd. Het bevindt zich nu -sterk gehavend- in de refter van de St. Bavoabdij. Niet te verwarren met het St. Bavobeeld, in Doornikse steen, dat zich eveneens in die refter bevindt en van de abdij zelf, afkomstig is.

* * * * *

DE FOTOTENTOONSTELLING "GENT GISTEREN"

De fototentoonstelling "Gent Gisteren" gehouden in de Generale Bankmaatschappij op de Kouter van 28 december 1972 tot 28 januari 1973 kende een reuzesucces. Meer dan dertienduizend personen brachten een bezoek aan deze tentoonstelling. We menen hieruit te mogen besluiten dat de Gentse bevolking belangstelling heeft voor het verleden van haar stad, dat deze bevolking eenparig een politiek van behoud en restauratie van de oude Gentse gevels en gebouwen verlangt en dat de Gentse bevolking alles wat het kunstpatrimonium in gevaar zou kunnen brengen, verwerpt.

Weinig Gentenaars weten, dat in 1902 op het stadhuis te Gent een tentoonstelling van oude zichten van de stad werd inge-

richt. De tentoonstelling werd ingehuldigd door Prins Albert en prinses Elisabeth op 12 juli 1902. Deze tentoonstelling kende een onverhoopte bijval; zo dat de duurtijd eerst bepaald tot 18 augustus werd verlengd tot 25 augustus.

M.S.

```

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X
X  EEN SPOEDINVENTARISATIE VAN AL DE MERKWAARDIGE GEVELS  X
X
X  EN GEBOUWEN VAN GENT IS DRINGEND NOODZAKELIJK.  X
X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

```

DISCOGRAFIE

"'k Zou zo gere wille leve" - PHILIPS Stereo 6320.010
Ook Mono afspeelbaar.

Deze 2e plaat van Walter De Buck bevat 12 liedjes: 6 van hem zelf, 2 volkswijsjes (De Veugelmarkt en Rosalie mijnen Bon Amie) plus - en dit is wel zeer verheugend - 4 liedjes van Karelke Waeri, namelijk De Spiegelkas, De Pater Klokkeluiders, De Pompiers van Ledeberg en het "vetje" De Stier.

* * * * *

"Hier Spreekt men... Gents" - OMEGA Stereo 333.100-X

Hier brengen Leo Martin en Romain Deconinck ons 9 sketches in onze schone moedertaal.

Beide platen zijn wel te verstaan onmisbaar in iedere Gentse discotheek.

* * * * *

LEZERS SCHRIJVEN

* Marcel I.J. DERUELLE:

Op blz. 9 Ghendtsche Tydinghen nr 13 jg 2 is er een kleine fout begaan in het artikel 1972 Eindejaarsquiz. Er wordt namelijk vermeld dat de Kleine Bellevuestraat (Wolvestraetjen) nu Bern. Spaelaan is. Eigenlijk moet dat zijn: Rozemarijnstr. de verbrede Kleine Bellevuestraat. Aan de linkerzijde komende van de Rozemarijnbrug zijn nog een aantal huizen bewaard van de oude Kleine Bellevuestraat.

* Alfons de Buck :

Vervolg aan "Pleidooi voor een lantaarnpaal" van Gewijde van Gent:

Kon de Kouter, Vrijdagmarkt, St. Baafsplein, Veerleplein en nog een paar andere plaatsen, zo verlicht worden! Wat zou de estetica erbij winnen! Maar... gans zeker, één van die hoge palen, met een zee van licht, werd ernaast geplaatst.....

Beste Gewijde van Gent, hoop niet te veel op uw "vierarmige-gietijzeren-lantaarn", zij zou toch verdronken worden in het licht van een éénarmige-bandiet, dicht tegen en hoog boven haar geplaatst (stadsverlichting)

BIBLIOGRAFISCHE SPROKKELINGEN

- * P. KLUYSKENS, De Gentse nering van de Visverkopers, in: De Gentenaar, 23.I.73 blz.8; 30.I.73 blz. 8
- * P. KLUSKENS, Gent en zijn begijnhoven, in: DE GENTENAAR, 6.II.73 blz.9; 13.II.73 blz. 8; 20.II.73 blz. 8
- * V. SPEECKAERT, Geschiedenis van Gent, 10e vervolg, in: ONZE DEKENIJEN, jan-febr. 1973, blz. 1-2.

BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF

- * VAN TYGHEM F., Het genootschap La Concorde en haar afgebroken verenigingsgebouw te Gent. Overdruk, Gentse bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, deel XXII (1969-72), blz. 19-89.
- * "Geschiedenis als Hobby" Tentoonstelling in het Rijksarchief in Zeeland, Middelburg van 18.XII.72 t/m 24.II.73, 16 pp.
- * Triverius, driemaandelijks tijdschrift van de Heemkring Triverius-Brakel, Jg. 3 nr. 1
- * Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele, 1971-72, 8°, 95 blz.
- * Berichtenblad van de heemkundige kring, Het Land van Nevele, 1972, IIIe jg., afl. 4, blz. 179-262.
- * Onze Dekenijen, Jan-Febr. 1973, nr. 1
- * Mededelingen van de Heemkundige Kring van Mere, Jg. XIII, nr. 1 jan. 1973, 8 blz.
- * De Souvereinen, Tijdschrift van de Heemkring van Lokeren en omgeving, Jg. 4, nr. 1, jan. 1973, 8°, 32 blz.